

Ilirije. Prvo je dvakrat preveliko, prebivalstva pa je imela še manj kot polovico. Pravilno je označena površina s 54.000 km² in približno 1½ milijona prebivalci v dodatku pod naslovom «Ilirske dežele v luči statistike» v dr. Rusovi knjižici.

Druga ob tej priliki izdana publikacija pa je malo, 40 strani obsegajoče delo dr. Jožeta Rusa: «Napoleon ob Soči» (izdala založba Luč). Prvi njen del opisuje Napoleonov zmagoslavni pohod in vrnitev preko naših krajev leta 1797., ter poudarja zlasti, da je Napoleon že tedaj prepotoval obe najvažnejši prometni črti preko naših krajev, iz Vidma čez Trbiž v Leoben ter iz Leobna čez Ljubljano v Trst. Veliko važnejši in zanimivejši je drugi del, ki obravnava pod naslovom «Adrija—Soča in Napoleon» živo zanimanje velikega cesarja za strateško mejo na vzhodni strani svojega Italskega kraljestva tudi še potem, ko teh krajev osebno ni več prestopil, pač pa so bili večkrat povod hudih diplomatskih zapletljajev in predmet njegove upravno-geografske politike. Z velikim zanimanjem bo čital vsakdo, ne samo historik, geograf in geopolitik, zlasti sestavek «Pristani istrske osnovnice in slovensko zaledje» ter «Napoleon največji praktični geograf novega veka». Nič manj zanimiv ni sestavek «Napoleon določi strugo Soče za mejo med ilirskimi deželami in Italijo», kjer avtor pokazuje, kako je Napoleona vodila pri tem, da je hotel Sočo za mejo, nujnost, da ima vse strateško vredne točke Ilirije v Italiji. Dobro omenja pri tej priliki tudi boj v Napoleonu pri določanju državnih meja med historičnim in geografskim stališčem. Želeti bi bilo le, da dr. Rus svoja historično-geopolitična izvajanja o obeh bregovih Adrije in o soški črti «kot podaljšani osi Adrije, ob kateri se grupirajo geografski elementi, zgodovina in življenje na vsako stran zase» razširi na druge dobe zgodovine in poglubi. Tako delo bi zelo obogatilo našo strokovno literaturo. V svojem drugem delu je dr. Rusova knjižica vsekakor nekaj več kot samo priložnostna publikacija in zasluži pozornost. ž.

Lirika najmladih. Beograd. «Grupa prijatelja književnosti». 1929. Strani 42.

Deset najmlajših srbskih pesnikov — Živko Jevtić, Branko Djukić, J. Radulović, M. Vranješević, D. Jerković, O. Blagojević, N. Šop, Djuro Gavala, K. N. Milutinović in K. T. Taranovski — je izdalo neke vrste antologijo (recimo slutnjo antologije) svojih pesmi, svoje slike in kratek opis življenja. Ne bom se spuščal v podrobno analizo dela, saj je to namen srbske kritike; povedal bom le nekaj najvažnejših ugotovitev, ki bodo jasno dokazale nepomembnost te knjige.

Zbeganost uvoda mi je marsikaj odkrila. Strnil sem svoje ugovore v tri točke:

Obseg zbirke je premajhen in zato število sotrudnikov preveliko. Vsak pesnik je zastopan le s tremi pesmimi, ki pa so povrhu še večinoma slabe. Torej odpade sodba o posameznikih.

V zbirki ni nikake notranje vezi, ki bi prehajala od pesnika na pesnika. Zbirka ni ubrana. Torej ni v celoti močna, ni svojevrstna sestavina, niti ne nudi časovno važnih posebnosti. (Primerjaj K. Pintus: Menschheitsdämmerung!)

Razporedba pesnikov po starosti ne ustvarja med sotrudniki sporov, je deloma zunanje pravična, toda v bistvu ni pravilna, ker pri tem ni nikoli merilo kvaliteta. To pa mora biti. Ta razdelitev tudi kaže, da med temi pesniki ni močne osebnosti, da so približno vsi na isti višini. Antologija je tudi brez slik lahko dobra, da ne govorim o življenjepisih. Nežurnost.

Sicer pa jo tudi njena zunanost, oblika, tisk in sestava obsojajo. «Lirika najmladih» me poučuje, kako ne sme biti sestavljena antologija, posebno ne antologija mladih in najmlajših.

Anton Ocvirk.

Stjepan Mihalić: Grbavica. Pasijska igra. Karlovac. 1929. Str. 38.

Mihalićeva «Grbavica» je prečit dokaz avtorjeve nejasnosti v ideji in nezmožnosti v izvedbi, kajti pisati v monologih in dialogih, še ne pomenja ustvariti dramskega dela. Avtor se bori še z izrazom in vsebino ter zato ne more ustvariti ne močne ne svojelastne drame. Najsi se v predgovoru, ki je avtorjev avtoportret, z močno gesto brani evropskih vplivov, me ni preveril, da je «Grbavica pokušaj novog». Vse bolj čutim, da je avtorju te igre več za politično tendenco ideje nego za umetniški izraz življenja. Dokaz so predgovor in igra sama. Na žalost je «Grbavica» še polna «evropskih vplivov» (Toller i. dr.) in ni tako samolastna, kot misli Mihalić, saj je v vrsti tistih del sodobne literature, ki neprestano dokazujejo, da živi na zemlji del ljudi dobro drugi slabo. Zato so njegove osebe le okosteneli nosilci pisateljevih miselnih tendenc. Tako je «Grbavica» komaj medel odblesk pravih del te vrste.

Anton Ocvirk.

Jakša Kušan: Smrt mladosti. Burleska u jednom činu. Predgovor B. Jevtić. Sarajevo. 1929. Str. 30.

Enodejanka začetniškega iskanja, prežeta z refleksi iz sodobne nemške dramske produkcije, stilno neokretna in neužitna, razodevajoč avtorjevo nepojmovanje odra in njegovo neumetniško hotenje. Burleska «ideje», ki okrinkuje papirnate obraze neživih oseb, neresničnega junaka in njegovo mladost, ki govori kot političen govornik o plehki idejčici, ki naj bi bila simbol mladega in idealnega življenja. Problemov, etike in morale dela ne vidim, o kateri ve B. Jevtić tako na široko govoriti: vidim samo slabo prebavljeno miselnost sodobne politične tendence. Tudi problem uprizoritve, ki ga v predgovoru razvija B. Jevtić, ni tu pereč, ker postane nevažen, čim se človek zave, da je delo nezrelo. Vsa analiza o «unutarnjem dialogu», o «dialogu između praktičkog i idealnog» je tu odveč, ker je ta burleska res «smrt mladosti».

A. Ocvirk.

G L O S E

K sporu zaradi Gradnikove «Kitajske lirike». V tej zadevi je izročil Mile Klopčič, recenzent Gradnikove knjige v Ljubljanskem Zvonu (št. 3 in 4), uredništvu odgovor na repliko Mirana Jarca. V tem odgovoru izvaja M. Klopčič med drugim: «Odklanjam mnenje, da bi moral vzeti Gradnikove prevode kot izvirne slovenske pesmi. Kolikor sem jih le primerjal z nemškimi, so (ali vsaj hočejo biti) točni prevodi prevodov ali prepesnitev. (Glej primere na str. 196. in 249. moje ocene. Prav radi tega sem jih navedel.) — Jarc citira konec Gradnikovega prevoda Jesenski metulj ter mi ga po svoje, učeno razlaga. A ta razlaga bi še držala za Gradnika, nikakor pa ne more veljati za Pfizmaierja. «Hundertklatfrige Fichte» vendar ni isto kot «tisočletni jêla» in ne more pomeniti «vrste znova in znova pojavljajočih se individualnih... rastlin», kot bi to želel in kot nam skuša sugerirati Jarc. Prav izraz «hundertklatfrige Fichte» daje stavku (Man sieht nicht, dass der tausendjährige Storch oftmals aufsitzt auf der hundertklatfrigen Fichte) barvo ironije. Če pomislimo še, da so Pfizmaierjevi prevodi dobesedne interlinearne verzije, je prav mogoče prevesti ta stavek z: Redkokdaj vidimo, da poseda tisočletna štokrlja na stoklaftrski smreki, — kar bi bil tudi povsem logičen zaključek pesmi. To odgovarja tudi prevodu ‚nekega‘ Woitscha (ki je znanstvenik, ne pesnik!), ki sem se jaz opiral nanj. — Ker so vse Jarčeve trditve šibke, je h koncu udaril še po mojih